

WASHINGTONSKO TEDENSKO PISMO

do bo plačal dolgeve zaveznikom, ako se jim dajo znatni popusti? — To vprašanje spravi senator Borah na dnevni red. — Mehikiški poslanik je pogostil delavce. — Ugibanja radi rudarske stavke in drugo.

Washington, D. C. (F. P. mestne govorice). — Ko pride Joseph Caillaux z drugimi člani francoske komisije za odplačilo dolgov v Washington in bo vprašal, da se s Francijo ravnotako spoštovala kot z Belgijo, takrat bo našel senatorja Boraha na mestu. Predsednik senatnega odbora za tuje zadeve, bo takrat gledal s stola, ki stoji med dvema stoloma, in se bo odpravil v progresivnostjo, in se bo odpravil, kako bodeta Coolidge in Mellon izravnila njuno varčnost na program za znižanje davkov in pranje teh velikih dolgov, ki jih dolgujejo tujezemske sile ameriški zakladništvu.

Črtanje dolgov je edina pravična beseda, ako se hoče opisati popust vseh obresti pri belgijskem dolgu. Zakladništvo je imelo od Belgije obljube, da se plačajo vsote z obrestmi ob gojem času, zdaj je pa sprejelo skoraj polovico tega. In francoska vlada, ki ima veliko milijonov dolarjev za osvojitvev Morsk, prosi za take pogoje, kot jih je dobila Belgija.

Borah je vedno na mestu, kadar se nudi dobra prilika za kritiziranje uprave. Njemu se zde taka pogajanja glede odplačila dolgov, kakor da Coolidge in Mellon izdajata interese davkoplačevalcev. Mogoče bo Borah predlagal, da se znižajo davki samo za one, ki imajo nizke dohodke, bogatini pa morajo plačevati davke, dokler Francija, Italija in drugi favorizirani dolžniki ne poravnajo dolgov. Tako izjava bo seveda bolela Coolidge, ki mogoče želi v letu 1928 kandidirati tretjič, o čemur se zdaj razgovarjajo v strankinih krogi na vzhodu. Ako pojde Borah za Coolidgea, da ga pograbi kot ekonomičarja, ki prihaja z napadnim razglasenjem o varčnosti, in kot političnega vetrnjaka, tedaj bo stara garda imela veliko škodo.

Mehikiški poslanik Tellez je lažni, ko je odprl poslaniško poslopje, ki ga je kupila mehikiška vlada, povabil na gostijo voditelje ameriškega delavstva, da tako proslavi priznanje Mehike od strani Združenih držav. Na tem priložnosti je bil tudi mehikiški predsednik Calles, ki se je ravno vrnil iz Evrope.

Zdaj je Tellez zopet priredil gostijo in nanjo povabil voditelje strokovno organiziranega delavstva. Poslopje, v katerem se nahajajo poslaništvo, je blizu francoskega, španskega, italijanskega, poljskega poslaništva in drugih. Preje je bilo lastnina čiljskega grocerista MacVeagha, ki je bil član Taftovega kabineta.

Bizniški in industrijski zvezenci v glavnem mestu sodijo, da se rudarji na polju mehkega premoga ne pridružijo stavki rudarjev na antracitem polju. Oni pač menijo, da organizirani rudarji ustavijo le malo produkcije na polju mehkega premoga in da se gl. odborniki rudarske organizacije ne bodo upali tvežati takega boja z gospodarji in pol kot so Morgan, Rockefeller in drugi v Wall Streetu. Tajnik Mellon pripada tudi med te gospodarje in pol. On je prepričan Coolidgea, da dva ali tri mesečna stavka na antracitem polju ne bo škodovala biznisu, ampak oslabilila unijo.

Milicarij Distrikta Kolumbije, ki so nastanjeni v taborišču Vir-

Progled dnevni dogodkov Amerika.

Vlada preiskuje vzroke katastrofe, ki je uničila zračno ladjo "Shenandoah"; 27 mož se je rešilo.

Bojne ladje iščejo izgubljeno letalo v Pacifiku.

Wall street je hotel imeti stavko rudarjev.

Guggenheimovi in Morganovi interesi ne spe.

Poslanik Sheffield se vrne v Mehiko.

Politični dogodki v Washingtonu.

Po svetu.

Francija bo zahtevala enake pogoje, kakršne je dala Anglija, za poravnanje vojnih dolgov Ameriki.

Francosko-španske ofenzive še ni v Maroku.

Diplomatična bitka v Ženevi glede turškega petroleja v Mosul.

Bojne ladje iščejo izgubljeno letalo

Pomorski eroplan je najbrž utonil, ko je zmanjkalo goriva.

San Francisco, Cal. — Vse bojne ladje, ki so bile na Pacifiku ob času poleta iz San Franciscusa na Havaj, so dobile v četrti tek ukaz, da iščejo pomorsko letalo PN-9 No. 1, ki je zadnji tork priplulo v bližino 200 milj od Havajskih otokov, potem pa ni več dalo glasu od sebe. Zadnja radio-depeša z eroplana, ki je dospela v tork ob štirih popoldne se glasi: "Samo malo goriva imamo še v posodi. Začelo je postajati zanimivo".

Od takrat ni bilo več nobene poročila. Mornarični krogi domnevajo, da je letalcem zmanjkalo goriva, nakar se je letalo spustilo na vodo in skušalo prepluti ostalo daljavo s čolnom, toda nemirno morje je najbrž pogoltnilo eroplan in štiri moše, ki so bili na njem.

Z maroškega bojišča

Francozi ne morejo začeti napovedane ofenzive radi močnega koncentriranja vstajev.

Pariz, 4. sept. — Napovedana francosko-španska ofenziva v Maroku se še ni nikjer pojavila. Danes poročajo, da je bilo prodiranje francoskih čet proti Shehuanu zadržano vsled močne koncentracije Rifijancev v dotični sekcijski fronte. Edini uspeh, ki ga imajo Francozi, je metanje bomb iz zraka na sovražno postojanke.

Španci in Francozi še vedno bombardirajo z morja rifijanske hribe nad alhucemaškim zalivom. Kakor javljajo iz Madrida, so Španci izkrcali 30,000 mož v Ceuti za prihajajočo ofenzivo.

Češka dolgovna komisija tudi pride.

Praga, 4. sept. — Čehoslovaška dolgovna misija odputuje v Ameriko koncem septembra. Čehoslovakijska dolguje Združenim državam okrog 80 milijonov dolarjev in poleg tega še enajst milijonov dolarjev za prevoz čeških čet iz Sibirijske domov.

ginija, se niso brigali za povelja svojega zapovednika. Obekli so se v bele halje, potegnili kapuce na obraz in s plamtečim križem korakali pred šotor svojega poveljnika. On je poklical stražo, toda straže ni bilo nikjer. Udeležniki pohoda so se porazgubili. Preiskal je šotore in tam je našel milicarje spati oblečene. Mesto da bi jih aretirali, je dejal, da se morajo spojinjavati protiklanovska povelja. Klan je priredil uspešen vpor in odnesel je nekaznovano svoje pešake, kakor da bi bil tihotapska organizacija opojnih pijač.

GUGGENHEIMOV IN MORGANOV INTERESI BDE

NOČ IN DAN SO NA DELU.

To pokazuje njih mahinacije v Alaski.

Washington, D. C. — Zastopniki železniških delavcev so se pripravili, da odbijejo napad kongresnika Freeja iz Kalifornije, ki je izjavil, da bo v kongresu zahteval, da se vladna železnica v Alaski poruši. Free je poznan kot največji nasprotnik ljudskega javnega lastništva in organiziranega delavstva, ki so ga kdaj iz zapada poslali v kongres.

Železnica je bila zgrajena, ker so bili razkrinkani načrti Guggenheimovih in Morganovih interesov za osvojitvev ogromnega naravnega bogastva v Alaski. Železnica iz Sewarda do Fairbanksa je bila odprta, da se razvije industrija in naselijo naseljeniki. Se pred nekaj leti so postali nazor, da ni vzrokov, zakaj bi se Alaska ne razvila gospodarsko tako kot druge države, ako bi imela dobre transportne zveze. Zvedenci so demonstrirali, da Alasko lahko producira veliko živeža. Sprejeto so bile potrebne postavke za zaščito malih prospektorjev in ljudstva, da se razvijejo premožna polja, ki imajo premoželo boljše kakovosti.

Guggenheimovi interesi so edini lastovalci parobrodno črto, ki je tvorila transportne stike z lukami v Alaski. Senator Cummings je izjavil, da naj plovbeni odbor odpre parobrodno črto v Alasko. Guggenheimovi interesi so računili izredno visoko prevoznino do Alaske in iz Alaske nazaj. Wilsonova administracija ni ustanovila parobrodne črte. Hardingova administracija ni storila ničesar. Coolidgeva administracija je mirno sedela in gledala, ko je Guggenheimova administracija počasi davila Alasko. Veliko ljudstva se je vrnilo nazaj v državo. Zdi se, da je Washington prepustil Alasko Guggenheimom in kalifornijskemu ribiškemu trustu, ki lovi lososa, prihajajočega z morja, pred ustji rek.

Zadnje potezo je izigral tajnik Hoover, ki je prepovedal loviti lososa v plitkih vodah Indijancev ob obrežju, ki zdaj strdajo.

Dan Sutherland, kongresni delegat iz Alaske, bo povedal kongresni zbornici v prihodnjem zasedanju, zakaj prihaja vladna železnica na nič.

GIBANJE TEKSTILNIH DELAVCEV NA JUGU.

New York, N. Y. — Poročila iz Durhama, N. C. pripovedujejo, da so se tekstilni delavci v južnih državah pričeli gibati. Stavka delavcev je izbruhnila v podjetju Marvin Carr Silk Mill. Delavci so zastavkali, ker je družba pričela odpustiti stare delavce, da jih nadomesti z mladimi, ker je upala, da bodo mlajši delali za nižjo mezo. Stavka je končala z zmago za delavce in družba je obljubila, da ne bo več odpustila starih delavcev.

V podjetju White Oak Mills, ki se nahaja v Greensboru, N. C., je zastavkalo par sto delavcev, ker so znižali dnevno mezo od \$3 na \$2.75 in \$2.50. Stavka je povzročila, da ni moglo delati še ostalih 1,600 delavcev, ki so vrátili druga dela.

Tekstilni delavci v severnih državah slede z zanimanjem gibanju svojih tovarišev v južnih državah.

CITATELJEM.

Na Labor day v ponedeljek 7. septembra Prosveta ne izide.

Poslanik Sheffield se vrne v Mehiko

V DIPLOMATIČNIH KROGIH
PIHA ZOPET DRUG VETER.

Povzročila so ga razna domnevanja.

Washington, D. C. — Državni tajnik Kellogg zopet naznanja, da se poslanik Sheffield vrne v nekaj dneh v Mehiko. On odločno zanika, da Sheffield poda ostavko.

Sheffield je na konferenci, ki se je vršila v mesecu juniju in katere so se udeležili Coolidge, Kellogg in Borah v Beli hiši, tožil o radikalizmu in brezpostavnosti v Mehiki in pripravil Kellogga, da je podal časnikarsko izjavo, v kateri je namignil, da bi washingtonska vlada pozdravila revolto v Mehiki. Predsednik Calles je odgovoril ostro. Kellogg pa nato ni vedel kaj povedati. Se nekaj se je zgodilo. Coolidge so citirali, da je rekel, da so razmere postale bolj prijateljske. Kljub temu so pa opazili, ko je Louis Morones, "boljševiški" član Callesovega kabineta, bival v Washingtonu, da je bil Kellogg zunaj mesta in je igral golf.

Washingtonski zvezenci v latinsko-ameriških zadevah, pravijo, da ima priznanje Mehike od Velike Britanije, ki deset let ni imela stikov z Mehiko, nekaj podlage za tajni sporazum, kako Mehikanci postopajo z britskimi vlagatelji v Mehiki. Predsednik Calles je odinil Kelloggovo roko a tem, da je z Londonom razpravljajl direktno glede gospodarskih vprašanj. Mogoče je dal oljne koncesije ali pa kovinske britskim kompanijam, ko so ameriške kompanije mialile, da poberejo vso ametano.

Bitka v Ženevi za turško olje v Mosulu

Turški zunanji minister pravi, da Turčija ne sprejme kompromisa, niti ne stopi v ligo narodov, če ne dobi ugodne razsodbe.

Ženeva, Švica, 4. sept. — Vrhovni svet lige narodov je večer poslušal dolge angleške in turške argumente o vprašanju, komu naj pripade na petroleju bogata pokrajina Mosul, Turčiji ali angleškemu mandatu v Mezopotamiji. Vse kaže, da Angleži ne bodo dali bogatega kosa zemlje izlepa iz rok, Turki pa tudi ne bojejo odnehati od zahteve, da Mosul pripada njim. Vprašanje, ki se vleče že sedem let, je zelo kritično.

Anglijo zastopa njen kolonialni minister L. S. Amrey, turško republiko pa zunanji minister Tefvik Rušdi bej. Amrey je izjavil, da je Anglija pripravljena na podaljšati mandat Mezopotamije za 25 let, če bo treba. Tefvik bej je protestiral proti nedavnim manevrom angleških bojnih ladij v Egejskem morju, pri katerih so Angleži streljali na ustje Dardanel in v noči metali žarke na turške utrbe. Turki smatrajo, da je Anglija s temi manevri hotela vplivati na sedanja pogajanja. Dalje je rekel, da turška vlada ne sprejme nobenega kompromisa v mosulski zadevi, niti ne vstopi v ligo narodov, če svet lige narodov razsodi drugače kot zahteva Turčija.

Čičerin odstopi.

Stockholm, 4. sept. — Iz Moskve je prišla druga vest, da komisar za zunanje zadeve Čičerin kmalu poda ostavko vsled slabega zdravja.

Bolgarski kralj zastrupljen?

Rim, 4. sept. — "Giornale d'Italia" poroča, da je bolgarski kralj Boris bolan na smrt vsled zastrupljenja v Varni. Specijalisti so bili pozvani k njemu.

BIVŠI CENZOR VIDI STRAHOVE

V protestantovski nestrpnosti vidi največjo nevarnost. — Napoveduje se boj med katoliki in protestanti za kontrolo te dežele. — Ali pa pride poraz za vse cerkve.

Washington, D. C. — (F. P.) — W. H. (Bill) Lamar, vojni cenzor ob času svetovne vojne, ki je potlačil več kot 125 listov, citira zdaj E. Haldeman-Juliusa, bivšega radikalnega časnikarja v Girardu, Kans., da podpre svoje trditve, po kateri protestantovske cerkve v Združenih državah napeljujejo vodo na mlin za versko vojno. Lamar govori proti prohibiciji in pri tem tudi mlati po Klanu, protestantovskih cerkvah in Protisalunski ligi. Washingtonskim poročevalcem je poslal ponatis Haldeman-Juliusovega članka, ki pravi, da pride do krvavega spopada med protestanti in katoliki v Ameriki, ali pa do poraza vsake verske kontrole a pomočjo svobodomišelnega gibanja, da ostane cerkev ločena od države.

Lamar komentira, da je načrt svobodomišlecev podoben načrtu "boljševikov" v Rusiji. On zavzema stališče, da se da verska vojna preprečiti le na ta način, ako protestantovske cerkve postanejo upravljive. On argumentira, da Klanovo geslo "ta dežela ne more ostati polkščanska in polagnostična in Klanova vojna proti katolikom in židom pomenita "vojno napoved vsem državljanom, ki ne pripadajo k protestantovskim cerkvam."

Francija upa na znižanje dolgov

Caillaux bo hračil v Washingtonu za enake pogoje kot jih je dala Anglija.

Pariz, 4. sept. — Finančni minister Caillaux je dejal večer na kabinetni seji, da bo v Washingtonu zahteval enake pogoje za fundacijo vojnega posojila Franciji, kakršne je dala Anglija glede svojega posojila. Kabinet je odobril ta princip. Finančni minister ima torej pooblastilo v žepu in od njegove strani je vse v redu za odhod v Združene države.

Washington, D. C. — Francoski poslanik Daeschner je 3. t. m. uradno obvestil državni departament o prihodu francoske dolgovne komisije, katero bo vodil Joseph Caillaux, francoski finančni minister.

Washingtonski krogi, ki študirajo osebe francoske komisije, pravijo, da je Caillaux izbral najboljše možetarje, kar jih premore Francija. Komisija sestoji iz štirih senatorjev, štirih poslancev nižje zbornice in dveh bankirjev. Francozi upajo, da bodo pogajanja končana v devetih dneh. Caillaux je že v naprej določil, da zapusti Ameriko najkasneje 3. oktobra.

SAMO MLADE DELAVCE HOČEJO.

Kalifornijski kapitalisti nočejo delavcev, ki prekoračijo 35. leto.

San Francisco, Cal. — (F. P.) — Državna industrijska komisija preiskuje najnovejšo početje nekaterih delodajalcev v Kaliforniji, ki nočejo uposliti delavcev, ki so stari več kot 35 let. Delavci, ki še niso prekoračili te starosti, pa najamejo le na podlagi stroge zdravniške preiskave. Na ta način bi delodajalci radi izbegnili državnemu odškodninskemu zakonu, ki določa odškodnino za bolezni in poškodbe, povzročene pri delu.

Katastrofa zračne ladje "Shenandoah"

Veliki dirigibel, ponos ameriške zračne mornarice, ni mogel kljubovati viharju. Kosi raztrgane ladje so pluli več milj po zraku in 27 mož se je rešilo.

Caldwell, O. — Velika zračna ladja "Shenandoah" leži danes v kosih, ki so raztreseni po tukajšnji okolič. Silen vihar v sredo ponoči tako premetal, da je dobila razpoko in proti jutru, ko je ladja zopet zabredla v vetrove, se je njena velika platnena masa raztrgala na dvoje v višini 7500 čevljev od tal. Kontrolna gondola se je odtrgala in padla z možni vred na tla. Prednji konec z rilecem je plul še 12 milj, približno eno uro, in se spustil poagoma na tla blizu Sharona, O. Zadnji konec se je zopet pretrgal na dvoje in oba kosa sta prišla na zemljo blizu Ave, O.

Na ladiji je bilo 43 mož. Stiri najst je bilo ubitih, med temi tudi poveljnik Zachary Landsowne. Dva sta težko ranjena. Ostalo moštvo se je srečno rešilo, nekateri z manjšimi poškodbami. Kakor hitro se je dirigibel začel trgati, so možje hitro zapustili gondole in se prišli za vrvi in železno stebrovje razkonane strukture. Na prednjem koncu je na ta način viselo sedem mož, na srednjem tri in na zadnjem koncu 17 mož. Stiri najstori ubitih je bila v kontrolni gondoli, ki se je naglo odtrgala in padla na tla; obležala je v nekem koruznem polju. Mrlice in ranjence so pobrali farmaři in jih odpeljali v bližnje mesto Belle Valley.

"Shenandoah" je plul iz Lakehursta, N. J., proti zapadu, ko ga je zadela katastrofa. Neko poročilo se glasi, da je kapitan Landsowne nasprotoval plovbi, ker je slutil vihar, toda mornarični departament mu je ukazal pluti. Mornarične oblasti so uvedle preiskavo.

(Zračna ladja "Shenandoah" je bil prvi zrakoplov cepelinakega tipa, ki ga je zgradila Amerika v letu 1923. Prvo ime ladje je bilo ZR-1. Dolga je bila 681 visoka 96 in v diametru je imela 78 čevljev. Napolnjena je bila s helijem, negorljivim plinom, čigar kapaciteta je znašala 2-115,000 kubičnih čevljev. Ladja je tehtala 75,000 funtov in dvignila je lahko v zrak 130,000 funtov teže. Imela je pet gonilnih strojev, ki so imeli vsak po šest cilindrov in 300 konjskih sil. Plula je 70 milj na uro in krožila je lahko 4000 milj brez prestanke. — Edina ladja te vrste, ki je še ostala Ameriki, je "Los Angeles", katero je zgradila Nemčija in dala Združenim državam v obliki odškodnine.)

Wall Street je hotel imeti rudarsko stavko

Predsednik Coolidge je bil informiran, da za baroni premožnosti stoji Wall street.

New York, N. Y. — (F. P.) — Wallstreetški velebankirji in velepodjetniki, ki kontrolirajo Združene države, so hoteli imeti stavko rudarjev na polju antracitnega premoga. To je deloma priznal "The Wall Street Journal", organ finančnih interesov, čigar lastnik v C. W. Barron je pred nekaj dnevi posetil predsednika Coolidgea na počitnicah v Swampscottu.

Ponarejalci denarja v Rusiji obsojeni na smrt.

Moskva, 4. sept. — Dva ponarejalca denarja, ki sta pred štirimi leti v Kijevu natisnila 22 milijard rubljev v papirju, sta bila te dni obsojena na smrt pred sovjetskimi sodiščem v Moskvi. Nekaj članov ponarejalске družbe je že bilo prej obsojenih in ustreljenih.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cileiro \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inlozematstvo \$3.00.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Aug. 31-25) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

VELIKE SO ŽRTVE RUDARJEV MOLOHU PROFITU.

Kljub temu jim pa hočejo znižati mezde.

Ako pogledamo statistiko rudniškega biroja Združenih držav o nezgodah v rudnikih, tedaj se prepričamo, da je bilo ubitih več ko 21,000 rudarjev od leta 1916, več ko 34,000 od leta 1911 in skoraj 50,000 do leta 1906. Kaj nam te številke govorijo? Da je bilo skozi zadnjih dvajset let ubitih povprečno skoraj dva tisoč pet sto rudarjev na leto pri delu v rudnikih.

Statistični izkaz pa še nekaj drugega pove in sicer, da varnost za rudarje izza let 1906 in 1915 ni sledila v prihodnje desetletje. Zadnjih deset let se ni storilo ničesar za varnost življenja rudarjev v tej nevarni industriji, ki nosi ogromne dobičke privatnim bizniškim interesom.

Za leto 1924 ni bilo mogoče dobiti popolnih števil, ampak te nepopolne številke govorijo, da je bilo izgubljenih več človeških življenj kot v letu 1923. V letu 1924 je bilo ubitih 4,31 rudarjev na milijon ton nakopanega premoga, v letu 1923 pa le 3,37 rudarjev na milijon ton nakopanega premoga.

Tablica nam prikazuje smrtno ponesrečbe rudarjev v premogovnikih (število je znižano na ekvivalent 300 dni delavcev) od leta 1906 in na tisoč rudarjev:

Ponesrečbe v rudnikih.	Število zaposlenih na podlagi 300 dni.	Rudarjev ubitih.	Smrtno ponesrečbe na 1,000 zaposlenih.
1906-1910 (pov.)	484,454	2,658	5.49
1911-1915 (pov.)	541,489	2,517	4.65
1916-1920 (pov.)	599,781	2,418	4.03
1921	474,529	1,987	4.19
1922	405,056	1,979	4.89
1923	560,000	2,458	4.39
1924		2,381	

Število aktualno zaposlenih rudarjev je bilo treba znižati za ekvivalent 300 dni delavcev, da se lahko napravi pravi račun zaradi nerednega zaposlenja v tej industriji. N. pr. v določenem času enega leta 1906-1910 je 675,067 rudarjev v 215 dneh produciralo povprečno 451,112,384 ton premoga, v letu 1922 je pa bilo zaposlenih 844,807 rudarjev skozi 144 dni in producirali so 476,251,121 ton premoga. Povprečni delovni dnevi od leta 1906 do 1910 so 215, od leta 1911 do 1915 pa 220, od leta 1916 do 1920 že 237, ki v letu 1921 padejo na 173, v letu 1922 na 144, nakar se povišajo v letu 1923 na 195 dni.

Premogovniškim podjetnikom se prav nič ne mudi potresati s kamenitim prahom rudnike, dasiravno potresanje s tem prahom preprečuje eksplozije v rudnikih. Ta podjetniška malomarnost se smatra za največji vzrok visokemu številu smrtnih ponesrečenj. Rudniški biroj priporoča tudi posebna razstreliva za rudnike, ki niso tako nevarna kot navadni črni smodnik. Tudi na to priporočilo se ne ozirajo premogovniški podjetniki, kar je zopet drug vzrok, da veliko rudarjev ponesreči smrtno. V rudnikih, v katerih kopljejo mehki premog, so v letu 1924 porabili 165,543,000 funtov razstreliva. Od tega je bilo komaj dvajset odstotkov takega, ki ga priporoča rudniški biroj. V antracitnih rudnikih so porabili 63,837,117 funtov razstreliva, od katerega je bilo samo 27 odstotkov priporočljivega.

Ti statistični podatki govorijo, da rudarji vsak dan tvegajo svoje življenje, ko odidejo na delo v rudnik. V rudnik odhajajo zdravi, ne vedo pa, ako se ne bo rudnik že v nekaj minutah izpremenil zanje v velik grob.

Delavci, ki opravljajo tako nevarno delo v interesu človeške družbe, bi morali biti gotovo tako plačani, da bi jih ne trle skrbi za vsakdanji kruh.

V sedanji kapitalistični družbi, v kateri se vršita blagovna produkcija in distribucija zaradi dobička in ne zaradi ljudskih potreb, je pa narobe. Vprav sedaj je zastavljeno več ko 150,000 rudarjev, da sebi in svojim družinam pribere malo večji kosček kruha. In ker se pridnim delavcem, ki opravljajo izredno važno delo za obstanek človeške družbe, odreka pravica do življenja, medtem ko troje v človeški družbi hite od zabave do veselja od veselja in trošijo denar kar tjevidan, je tista velika krivica, ki se mora odpraviti v interesu človeške družbe same.

Ali znajo neveste kuhati?

Znajo li neveste kuhati? Zvečer gostilničarjev in restavratelijev v New Yorku resno zastavlja to vprašanje in sama tudi odgovarja nanj — kakor bi odkrivala bogve kakšno novost — z zanikanjem. Zveza je vodila tekmo, da dobi najboljše recepte za domačo kuhinjo raznih ameriških jedi; ampak nobena tekmovalka, ki je bila rojena pozneje kot leta 1900 in nobena tekmovalka, ki še ni več kot eno leto nevesta, ni dosegla niti polovice uspehov, kar so od tekmovalk kuharic zahtevali.

Ali znajo neveste kuhati? Seveda ne znajo. Tudi kdor se najmanj zastopi na kuhanje, ne bo trdil, da znajo. Petdeset procentov vsega ameriškega humorja bazira na kuhinjski nevesti. Saj se človek že težko spomni ženske, ki bi še ne imela štirideset let, da bi bila popolna kuharica, čeprav nekatere pokažejo svojo genijalno znanost v kuhinji tudi pred to dobo. V resnici je malo žensk, katere se res izkažejo kot dobre kuharice pred petdesetim letom, popolne kuharice sposobnosti pa ne dosežejo do šestdesetega leta ali več, ko se jim nabere celo življenje kuharskih preizkušenj, katere nauče njih roke in dozore njih znanost. Mnogih se ne prime kuharska znanost, dokler ne postanejo stare mame, babice.

Kako bi tudi moglo drugače biti? Umetnost je počasna. Najvišji genij v splošnem se izpopolni v umetnosti in razmnoženju znanosti šele po dolgih letih dela. In če je to resnično za umetnost v splošnem, koliko bolj resnično mora biti šele glede kuhanja — najvažnejše umetnosti, umetnosti vseh umetnosti, ki je nad umetnostmi; umetnosti, ki razodene (ne skriva) umetnost; umetnosti, katere napravi ženske boginje in moške požeruhe. Izkuhe dobe svojo pravo slast kakor vino in kakovost šele po dolgih letih prekušanj in procesov. Poleg tega pa je kuhanje tudi delo umetnosti. Ko ljudje govorijo, kako težko je najeti dobro kuharico, govorijo več resnice kot sami mislijo o tem. Najeti dobro kuharico pravzaprav ni samo težko, temveč tudi nemogoče. Dobre kuharice ne delajo za plačo. Če je komu sreča tako blagomila, da mu nakloni dobro kuharico in si jo dotičnik zna obdržati, je radi tega, ker kuharica ljubi kuhanje in nima boljšega izhoda. Dobro kuhanje zahteva človeški predmet; biti mora namreč nekdo, za kogar je kuhanje. Zveza lastnikov restavracij in gostilen izjavlja, da je 85 odstotkov tekmovalk povedalo, da so se učile kuhati šele ko so se omožile. To pomeni, da 85 odstotkov tekmovalk ne zna kuhati, čeprav si to prizadevajo — ali pa ne more povedati resnice. Ubogljiva hči bo morda napravila naravnost zapeljivo solato za očeta; naklonjena sestra lahko speče potraten kolač za brata; toda ne prej, dokler ni kuhala za trudnega sopraga ali za bolne otroke in ako ni prej kuhala za pričakovane goste, da se je hotela mojstersko izkazati v kuharski umetnosti, čemur pravi delikatni Francoz "cordon bleu."

Tako pa neveste ne znajo kuhati. Ni pa to krivda prezirane mlade generacije. Mlada generacija še ni nikoli znala kuhati. Stare babice domišljijo, da je znala dobro kuhati že s svojim dvajsetim letom, je bila prav tako samo domišljija kakor vsake druge babice, ki očita svoji vnukinji, da ne zna pripraviti jedi, pa kako je ona znala v njenih letih.

Ampak neveste, čeprav ne znajo kuhati, so se podale na to pot, čast in hvala jim, da bodo znale kuhati. Če se ne bodo naučile, je nevarnost zanje, da postanejo vdovice pri živih ali mrtvih možih. Pa še slabše se jim lahko pripeti, podati bi mogoče morale svoje prebavne organe neusmiljenim lastnikom pri zvezi restavratelijev.

Ali znajo neveste kuhati? Stara ometa vprašajte! On že ve in bo mogoče tudi povedal, če se upa.

Agitirajte za "Prosveto"!

Vesti iz Jugoslavije

Hudo neurje in nalive v Sloveniji. — Ljubljana, 13. avgusta. Po večdnevni strahoviti vročini in soperici, da je kar grizlo v obraz in pod obleko, se je vsul večeraj popoldne na zemljo močan dež. Dopoldne se je spenjalo nad Ljubljano popolnoma jasno in čisto nebo, le na horizontu so se skupljali in zgoščali mehki beli oblaki. Okrog polne pa so dobili nenadoma več barve in se v kratkem času razgoščili čez cel nebesni svod. Kot bi buknili, je zaviralo v drevenu Rožnika in Golovca, veter se je zapodil, po ulicah pa se za hipec ustavil in privrlo je vode iz oblakov, da je bilo čuda. Poprej suhe ceste so izgledale v hipu kakor mlakaste zapuščene struge, voda je kar kopala. Udarjal je grom za gromom, za katerim so se nad mestom zvijali električni bliski. Ljudje so tekali po cestah in čez ulice, razpenjali dežnike, pa ni dosti pomagalo. Vsakdo se je raje stisnil v to ali ono vežo in čakal, misleč, da deli pojenja, kar se pa dolgo ni zgodilo. Kavarne so bile, kot bi trenil, vse natičeno polne in zapoznele, ki se je stiskal raje kje zunaj pod streho, se je moral že boriti za prostor.

Na večer so se jeli težki oblaki polagoma trgati, na nebu je prisvetilo nekaj zvezd in nastalo je upravl hladno vreme. Menili smo že, da nas preseneti naslednji dan zlato solnčno jutro, pa smo se zmotili. Zgodaj v jutranjih urah so se oblaki zopet zgostili v grmade, grom in tresk je bil še lažji kot čez dan in dež je udaril v obliki strahovitega naliva zopet na tla. Vmes je pihal močan veter in zapletal drevesa po vrtovih drugo v drugo. Močni nalive ni popolnoma nič odjenjal tekom celega dopoldneva. Šele popoldne se je pričelo zopet nekoliko jasnosti; dež je delal pavze, odjenjal in pričel dati znova. Istotako kakor v Ljubljani je bilo tudi drugod po deželj. Vseled deževja so zopet narasle vode in če se dež ne ustavi, groze zopet nove vodne katastrofe.

V kolikor imamo poročila, je vihar prav posebno divjal zopet po Gorenjski. Posebno prizadeto je naše letovišče Bled, kjer je voda skvarila ceste in pota Janka Florjančiča poleg "Wilsonije". Vihar je divjal celo noč in je voda odplavila s potov ves tamkaj posut pesek. Blejci pravijo, da takega viharja in take noči ne pomnijo že desetletja.

Istotako je divjal vihar in dež nad Kranjsko ravanjo. Polje pod Kamnikom do Mengša in čez do Ljubljane je bilo vse raztepeno od dežja. Enako noč je preživljala tudi Dolenjska in kraji med Polhovim gradcem proti vrhniški strani. Vseposred je strahoviti nalive napravil poljedelcem dokaj škodo.

Radiofonska postaja v Bakru. Po odredbi ministra pošte in brzojava se v Bakru v najkrajšem času ustanovi radiofonska postaja, ki bo služila potrebam organov in privatnih strank.

Pariz-Beograd v 8. urah. — Francoska letalca Arrachart in Carol sta se 12. avgusta zjutraj dvignila z aeroplanom v Parizu ter sta po osemurnem poletu preko Lyona in Turina ob 12.45 prispela v Beograd. Po kratkem odmoru sta poletela dalje v Carigrad.

Po 10 letih iz ruskega ujetništva. Dne 21. avgusta se je vrnil po desetletnem ujetništvu v Rusiji 32 letni posestnik iz Škofljice pri Ljubljani, Anton Novak. L. 1915 so ga Rusi ujeli v Galiciji, nakar je bil do l. 1918 v Pensi pri Moskvi, potem pet let v Omsku v Sibiriji, zadnji dve leti pa v Moskvi. Do poljske meje se je vrnil na svoje stroške, v Varšavi pa je dobil na našem poslanstvu 60 poljskih slotov, da se je mogel vrniti v domovino. Novak pravi, da je v Rusiji mnogo bivših avstrijskih vojni ujetnikov, ki jim sovjetske oblasti ovirajo povratek v domovino.

Umrli v Ljubljani. — Anton Sirca, železn. čuvaj v pok., 73 let. — Blaž Svetel, mestni požarni čuvaj, 78 let. — Helena Planinc, vdova tajnika grafičnega društva, 57 let. — Barbara Lovrec, žena paznika finanč. kontrole, hiralca, 34 let. — Ivan Komatič, trgovski potnik, 68 let.

ZARKOMET

Delavčevi "dijamanti".
Neki politični vodja v Londonu je priredil pojedino. Med gosti so bili ljudje raznih slojev. Tako je poleg bogate dame, na kateri so se svetilicali zlati kamenčki, sedela žena delavskega voditelja. Zapletli sta se v pogovor in bogata dama je govorila le o draguljih. Rekla je: "Kadar se moji dijamanti umažejo, jih umijem z amonijo, rubine perem s francoskim vinom, emeralde z nemškimi žganjem in safire s svetim mlekom. Kako pa vi čistite vaše, moja draga?"
"Oh, jaz takih reči sploh ne čistim. Kadar se umažejo, jih enostavno vržem v stran", je odgovorila žena delavskega voditelja.

10,000.
Kapitalistični listi poročajo z veliko naslado, da je 10,000 železničarjev izgubilo delo vsled stavke rudarjev. Ker počivajo rovi, krampi in lopate, počivajo tudi tovarni vlaki, ki odvažajo premog.
Kadar pa železnike družbe odpisovlje 10,000 ali 20,000 ali 50,000 delavcev, takrat — yes, draga moja Florijana! — takrat je vse v redu kakor v nebesih tako na zemlji. Pol centa ne dam za milijon solz, ki jih potočijo šmokerji nad delavci.

Božja pot je ostala za Rimom.
Dragi K. T. B.! Oh, ta žalost! Naš Tonček iz Clevelanda nam je obljubil, da prinese za našega sv. Jožefa kakšno relikvijo iz Rima, morda papeževo copato ali kaj podobnega, da potem lahko odpremo božjo pot tudi v Collinwoodu. Pa ne bo nič! Kot čuje-mo, prinese naš Tone jugoslovanski pasji nagobčnik. Oh, ta nesreča! Pripravi se, sveti ljud, na romanje v Kalanvud! — Trdinov Jurče.

Naprednjaki rakeve sorte.
Cenjeni Zarkomet! V Collinwoodu imamo velikega naprednjaka majhne postave, ki je šest dni v tednu protiklerikalec, sedmi dan pa s svo njegovo družino vred klerikalec. O veliki poži se je spovedal smrtnega greha, kar je pisal. Greh mu je bil odpuščen pod pogojem, da na društveni seji prečita vsako pismo iz farovža, nasprotno pa vrže v pet vsako pismo, ki ga prejme z brezverske strani. Taki naprednjaki bi se morali napotiti v Kanado in prišli bi v Dayton, Tennessee. — Rdeča paprika iz Collinwooda.

Andrej Kušar, sodarski pomočnik, 20 let. — Ivana Knific, služkinja, 49 let.

Iz Trbovelj. — Elektrifikacija Trbovelj. Iz Trbovelj napeljuje električni tok v četrt ure oddaljeno vas Gabersko, odkoder se bo napeljal v vse bližnje trboveljske vasi, to je Knez-dol, Planinsko vas in na Klek. Ščasoma bodo vse Trbovelje elektrificirane, kar je velikega pomena za moderniziranje trboveljske občine.

Urejevanje kanalizacije. Ob hiši Rženčnika in Kovača v Petelinovi vasi gradijo kanal. V to svrhu polagajo 50 cm široke betonske cevi, ker je prejšnji kanal vedno zasul plaz s hriba, ležečega nad cesto. — Graditev stanovanjskih hiš. Nasproti Trbovelje trgovine v Trbovljah gradi hišo Franc Murn ml., sin posestnika iz Gaberskega. Izdeluje jo stavbno podjetje Jakoba Vodopivca iz Zagorja.

VEČERNE ŠOLE BODO KMALU ODPRETE.

Chicago, Ill. — Dne 21. septembra bo odprtih v mestu 31 večernih šol. Poleg angleščine se bodo obdržali tudi tehnični kurzi kot v avtomobilskem inženirstvu, popravljanju pisalnih strojev itd. Podučevali bodo kemijo, fiziko, matematiko, godbo, stenografijo, zgodovino, lepisaje, spanščino, nemščino in še druge predmete.
Dijaki, ki bodo pohajali v srednje šole (high schools) bodo plačali po dva dolarja vpisnine. Tisti, ki bodo hodili v šolo tri četrtinke semestra, dobe dva dolarja povrnjena nazaj. Poduk je brezplačen.

Dobre novice iz Jugoslavije.

Dne 15. avgusta se je vrnila v Zagreb velika proslava tisočletnice kronanja hrvatskega kralja Tomislava.
(Ako bodo Hrvatje — ne mislim vseh — tako napredovali prihodnjih tisoč let kakor so zadnjih tisoč let, tedaj bodo čez tisoč let lahko obhajali tisočletnico kronanja kralja Aleksandra.)

Nov Adam pred Adamom.
Iz Londona javljajo, da so angleški staroslovci odkrili v Galileji, torej v "sveti deželi" Palestini, človeško lobanjo neanderthalkega tipa. Profesor Arthur Keith, ki sodi, da je lobanja stara 30,000 let, sklepa iz tega odkritja, da je bil začetek človeškega rodu v Evropi, ne v Aziji kakor dokazujejo drugi. Neanderthalaki človek je živel v Evropi pred več ko 50,000 leti. To je prvi fosil tega človeka, ki je bil najden v Aziji.
Galilejski človek je torej živel okrog 24,000 let pred "prvim" človekom.

Ala iz Rima!
Komaj čakam, da se vrne prijatelj Kazimir. Bo vsaj povedal, kako je s svobodo v Jugoslaviji.

Petinentna vprašanja?
Kdaj se je ameriška domovina preselila v severno Afriko?

Dobra novica iz Jugoslavije.
Radič namerava okupirati Slovenijo.
(Radič je prišel prepozno. Slovenijo je že okupiral Grdina. Kdor ne verjame, naj čita njegova pisma.)

Kaj je nevega v trunku?
Danes sem pogledal v "trunk", v katerega odlaga g. Trunk svoje argumente. Stara roba. Najprej malo korekture. Pisati za "home consumption" se ne pravi pisati po domače, temveč za domače, za pristaše, in sicer pisati (ali govoriti) tako, da bodo pristaši še bolj pijani in zaspani, kadar se najedo pogrete godle.

Druga korektura. Trunk meni, da jaz pišem učeno, tako da moji čitatelji morda zbijajo vase, če nimam na piše po domače, da ga njegovi čitatelji lahko razumejo. Do danes se ni še noben čitatelj Zarkometa pritožil, da me ne razume, stavim pa pet dolarjev, da 90% Trunkovih bralcev zija predse, kadar golta njegove ovirke v koroški nemščini, latinščini in prepisane učene angleške odstavke. Ali izgubim stavo?

SLOVENSKI DIJAK IZDELAL KOLEGIJ Z ODLIKO.
Na Dubjuški univerzi v Dubuque, Iowa, je maturiral z odliko br. Karl Hren Poglodich, član Slovenske narodne podporne jednote. Med dijaki, ki so do 3. junija položili izpite, je on stal najvišje in dosegel je naslov "B. A. cum laude." Študije bo nadaljeval kot slušatelj modroslovja. Bratu Poglodichu gre priznanje za vztrajnost, kajti v ameriških šolah si sam pomaga do višje izobrazbe, kar gotovo ni lahka naloga za priprostega delavca.

ZVEZNI SENATOR ZNIZAL MEZDO ZA 10 Odstotkov.

Auburn, N. Y. — Zvezni senator Metcalf iz države Rhode Island je odredil, da se zniža mezza delavcev Auburn Woolens kompanije za deset odstotkov. Delavci so zastavljali in superintendent je povedal delavskemu odboru, da njih zahteve predloži Metcalfu. Dalje je rekel, da je odredba za znižanje mezza prišla od Metcalfovih interesov, ki imajo svoje pisarne v Providencu. Tem interesom načeljuje senator Metcalf.

Organizirani tekstilni delavci izjavljajo, da je senator poznal v Rhode Islandu, da je napredni delavcem več dela.

DELAVSKE NOVICE

(Federated Press.)

Metinarški delavci zmagali.
Philadelphia, Pa. — Stavka v metinarških tovarnah v Philadelphiji je bila te dni odvržena, ko so lastniki dali delavcem nekatere koncesije.

Počitnice za delavce.

Pateron, N. J. — Delavci v kajalnih klobučarskih delavnicah so na temelju pogodbe z lastniki dobili deset dni počitnic.

Znižana meza.

Pawtucket, R. I. — Tekstilna tovarna Halliwell Co. je znižala mezo za 10 odstotkov. 250 delavcev je prizadetih.

Rudarjev ubitih v juliju.

Washington. — Rudniški biro je v področju trgovskega departmanta, poročal, da je bilo med 1. julija t. l. 166 delavcev ubitih pri delu v ameriških pregonnikih. Rovi mehkega premaga so tirjali 115, antracitnega 51 rtoev.

Delavski kongres v Kanadi zboruje.

Ottawa. — Dne 31. avgusta je bila odprta 43. letna konvencija Kongresa strokovnih delavcev unij v Kanadi, ki je za Kanado to, kar je Ameriška delavska federacija za Združene države. Prisotnih je okrog 300 delavcev iz Združenih držav in Evrope.

BOOKHART IZZIVA STARO GARDU.

Washington, D. C. — Senator Bookhart iz Iowe je dobil pri glasovanju 184 glasov več kot njegovi protikandidat, ki so ga podprli demokrati in stara garda republikanske stranke. Steek je vložil ugovor proti 6,461 glasom, ki so bili oddani za Brookharta, naobratno je pa Brookhart ugovarjal, 2,266 glasovom, ki so bili oddani za Steeka. Ako bi glasovi, proti katerim je vložil ugovor, zavrnjeni, tedaj bi bil senator Brookhart izvoljen. Glasovnice, proti katerim je bil vložil ugovor, gledam takoj in jih pripravim za zaslišanje pred senatorstvom pododsekom. Jaz ugovor, da senat prizna, da so bile glasovnice pravilne.

V nasprotnem taboru pa od Brookharta priznava, da je Steek ugovor pravilen. Temu nas Brookhart ne bo priznal. Brookhart bo kandidat v naslednjem letu. Ako senatorju Brookhartu ne bo priznan sedaj, tedaj bo v prihodnjem letu Cumminsov protikandidat. Tem bo lahko Brookhart nadel, da sta uprava in Cummins skušala poraziti volilce. On vpraša, kakšno garancijo da poda Cummins, da ne bo napadel onega napadel, katerega ljudstvo nominiralo kandidata.

WHEELER POMAGA LA-FOLLETTU.

Washington, D. C. — Senator Wheeler, demokrat iz Montane, je bil podpredsedniški kandidat na konferenci za progresivno politično akcijo v zadnji volilni kampanji, ko govoril na raznih prireditvah v prilog R. M. LaFollettu. Kampanji za primarne volitve. Wheeler je govoril v Milwaukee dne 10. septembra. Senator Norris že pomaga v volilni kampanji proti stari gardi.

POKODNINSKO ZAVAROVANJE JE POMANJKLJIVO

Watertown, Conn. — Charles Wheeler je poškodovan za vse svoje živne dni, in roka mu ostane 90 odstotkov nerabna. Odškodnino bo pa prejemal le skozi 140.4 tedna po \$12.87. Kadar bo ta čas, ne bo prejel več odškodnine, akoravno mu roka nerabna do njegove smrti. Delavec je ponesrečil v tovarni Watertown Manufacturing kompaniji, ki je velika namenska organiziranega delav-

POLICIJA IN STAVKOKAZI MOBILIZIRANI PROTI EKSPRESNIM DELAVCEM.

New York, N. Y. — Stavka ekspresnih delavcev pri Westcott družbi in New York Transfer kompaniji se nadaljuje 100-odstotno.

Policija preganja stavkarje. Poročevalec federaliziranega tiska je videl planiti iz treh policijskih vozov osem detektivov. To se je dogodilo na Pet in štirideseti cesti in Tretji avenuji, kjer je stalo deset stavkarjev. Policija jih je obkroževala, našla pa ni ničesar pri njih. Predsednik unije ekspresnih delavcev izjavlja, da bo vložil protest pri policijskemu komisarju radi takega postopanja s stavkarji. Stavkarji so mirni in se bojijo z legalnimi sredstvi. Kompaniji se je posrečilo dobiti nekaj stavkokazev, ki pa izvrše prav malo lažjega dela.

DELAVSKA TRAGEDIJA.

Augusta, Me. — Morris Devine 60 let star tekstilni delavec, je delal od devetega leta v tovarni Edwards Manufacturing kompanije. Tam je delala tudi njegova žena od osmega leta naprej. Morris Devine je postal star in ni mogel hiteti kot mladi delavec. Predelavec Oscar Johnson ga je odpustil. Devine je pa oddal nanj dva strela in nato je sebi samokres nameril v glavo in sprožil. Johnson mogoče še ozdravi.

STAVBINSKI TEŽAKI SE ORGANIZIRAJO V CONNECTICUTU.

Wallingford, Conn. — Organizacija stavbinskih težakov International Building Laborers in Hot Carriers Association je pričela s kampanjo za organiziranje stavbinskih težakov v Wallingfordu in bližnjih mestih.

Nove spletke o varnostnem paktu.

London, 4. sept. — Zavezniki in nemški zvezdci, ki že teden dni na tajni konferenci mlajšo besedilo garancijskega pakta med Nemčijo in njenimi sosedi, niso izmislili še nobenega konkretnega načrta. Na obeh straneh vlada velik pesimizem. Včeraj so na dolgo in široko razpravljali o osnovah pogodb med Nemčijo in Poljsko ter Nemčijo in Čehoslovakijo. Dr. Gaus, nemški delegat, zahteva, da mora liga narodov jamčiti za vsako pogodbo, ki jo podpiše Nemčija.

JAVNA GOVORNICA

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

White Valley, Pa. — Kjer je precejšno število slovenskih volilcev v westmorelandskem okraju, kakor tudi v občini Franklin, v kateri volijo Slovenci iz White Valleyja in okolice, sem se namenil podati nekoliko pojasnila, da bo volilec lažje zavzeti pravo smer.

Volitve bodo dne 15. septembra, za nekatere okrajne in občinske urade, so primarne, vendar pa za delavce tako važne, da bi se jih moral vsak udeležiti.

Volilci, ki so beleženi na republikanski stranki, imajo priliko izbirati za distriktnega pravdnika, ker je zelo važno mesto, med Nevin A. Cortom in Johnom R. Kisterjem. Zadnji je član Ku Klux Klana, in to pove dosti, kakšen je njegov karakter.

Tisti volilci, ki so beleženi na socialistično stranko, lahko glasujejo za socialistične kandidate, ker okrajna organizacija soc. stranke je zopet kot običajno postavila kandidate v vse izpraznjene urade okraja Westmoreland. Za občinske urade (townships) bodo delavski kandidati na listi samo tam, kjer so delavci organizirani v socialistični ali kateri drugi delavski stranki dotične občine. Zato nam znanjam slovenskim volilec občine Franklin, da je tukajšnji soc. lokal postavil dva kandidata, ki bosta na socialistični listi. Volilci, ki so beleženi na republikanski ali demokrati stranki in ki želijo glasovati za omenjena dva kandidata, so pa prošli,

da se obrnejo za pojasnilo na navedena kandidata, ali pa name spodaj podpisanega. Kandidata sta Martin Raspet (Slovenec), za šolski odbor, in Robert Corneli (Italijan), za cestni odbor.

Ako upoštevamo, kako smo naseljeni in davkoplačevalci White Valleyja prikrajšani pri naših pravicah, bodisi pri cestni ali šolski upravi, kar menda mi ni treba tu navajati, in ako upoštevamo našo politično moč, če jo združimo, da je lahko odločilna v naši občini, nam ne kaže drugega kot vsi na volilce na omenjeni dan. Vsi na delo, da seznamimo tudi volilce drugih narodnosti o naši nameri, ki je potrebna za nas vse.

Pokojni LaFollette je prejel v našem volilnem distriktu toliko glasov kot vsi njegovi elektorski protikandidatje vseh strank. To je dokaz, da so volilci te okolice precej progresivni, kar nam daje upanje na popolno izvolitev omenjenih kandidatov pri glavnih volitvah v novembru.

Končno naj še omenim, da volilci, posebno žene naj pazijo na avtomobile navedenih kandidatov, s katerimi se lahko popeljejo na volilce. — Joe Britz.

Collinwood, O. — Udeležil sem se veselice in konference socialističnega kluba št. 232 v Barbertonu, O., za kar se moram zahvaliti sodrugom in sodruginjam kakor somišljenikom za njih požrtvovalnost. Veselica je bila še dobro obiskana vogleč slabim razmeram. Prireditve se je vršila dne 29. avgusta, a konferenca pa 30. avgusta, katero je otvoril tajnik sodrug Jack Kotar. Konferenca je razmotrivala o razmerah, zlasti pa se bavila s predmetom, kako članstvo v časopisih in z literaturo seznaniti z gibanjem. Zborovanje se je vršilo v najlepšem redu, za kar gre hvala vsem navzočim sodrugom.

Po naključju mi je prišel v roke patrov list z dne 28. avgusta št. 136. V njem neki Mesec pravi, da se že dolgo ni oglašil, da sta pa dva dopisovalca, ki precej udrihata po nasprotnikih, kateri vedno lažejo nad nami. Počem, da mi pošteno odgovarjam na umazane napade, katere vprizarja gospoda proti nam. Pošteno si tudi služimo svoj vsakdanji kruh ter imamo vselej toliko dostojnosti, da ne blatimo, kakor znajo le gospodje in njih pisci po franciškanskih papirjih. Nas prav nič ne grize in peče, brezdomstvo pa nje vest večkrat peče, čeprav stoji pri "mizi gospodovi" najmanj vsak mesec enkrat.

Pisci v franciškanskih listih imajo sami sebe za norca. Svetohilsko se plazijo okoli spovednic, ko pridejo domov se pa skregajo ali celo stepejo. Ali imajo taki ljudje sploh kdaj čisto vest. Ne bom se hvalil, da sem jaz najboljši človek na svetu, čutim pa prav gotovo, da me nič ne peče. Radi pekla pa moram piscu potrditi, da je, in sicer pekel na tem žalostnem svetu tovarna ali rudnik, kamor hodi trpin delat. Ta pekel peče bolj kot nepoštena vest vernika, ki miali, da se drugje ne dobijo pošteni ljudje kakor med tistimi, ki se potrde vsako budalost, ki jo izreče franciškani ali rimski duhovniki.

Pisec v franciškanskem listu kar na celi črti protestira proti Prosveti. Jaz pa protestiram proti skrupel rimske duhovščine, ki ni vredna, da bi jo prijel v roke pošteni delavec.

Radoveden sem le, če dopisnik izpolnjuje vse nauke, katere so ga učili njegovi starši. Zdi se mi, da si samo domišlja, da jih izpolnjuje. V njih očeh imamo zavodni delavci seveda strašen greh, če nagovarjamo svoje sotrpine, da se oprimejo podučnega delavskega časopisa, katero seznanja trpine z moderno organizacijo, strokovno in politično. Kako vzgojo dobe vztrajni bralci franciškanskega lista pa že vidimo v rezultatih, ki so običajno pokažejo s pestmi, koli in steklenicami. — Anton Mravije.

So, Chicago, Ill. — Preplemenita rimsko-katoliška ljubzen! Lansko leto ob času birme v South Chicago je bila dolga pridiga v cerkvi svetega Jurija. Največ je pridigar povedal o "businessu", katerega je počasi in razloženo tolmačil. Razložil je, kotrom, kako in kje se morajo z

otroci slikati, ne pri židih in raznih krivovercih. Zabičal je, naj tudi bolniki nikdar ne sprejmejo zdravnika, ako ni katoličan. Celo matere ob času poroda naj nikdar ne kličejo drugega zdravnika kot katoličana. Slikarji in zdravniki so bili z imenom in naslovom omenjeni, h katerim se smejo zatekati pripadniki katoliške cerkve.

Hm, mislili boste, da je to dober nasvet! Tudi jaz mislim, da bi bilo to lepo, ali vprašam, koliko kranjskih katoličanov si služil kruh pri katoliškem podjetju ali pa pri katoliški cerkvi. Vsi služimo avo vsakdanji kruh pri židovskih, protestantovskih ali drugih podjetjih, ki niso v stiku s katoliško cerkvijo.

V glasilu K. S. K. J. čitam "Svoji k svojim!" Ali si nismo svoji ali katerega drugega, od kogar je naše življenje odvisno? Gotovo je naše življenje bolj s tistim združeno kakor pa s nekim katoliškim zdravnikom ali slikarjem.

Povedati moram dogodek a "šini marketa". Ko sem stopil na trg, sem ugledal sautikaške nune, kako so si tam kupovale obleke in razno blago. Zakaj so prišle k židom kupovat raznovrstne reči, zakaj niso šle v katoliško trgovino in tam nakupile vse potrebno? Ali ni njih vsakdanji kruh in denar za obleke ter drugo samo od katoličanov zaslužen? Zakaj kupujejo pri židih? Vsakemu bo menda jasno, zakaj.

Pametni ljudje vedo, kam jih peljajo take pridige v cerkvi. Jaz vidim, kako nas vodijo do mednarodnega sovraštva. Ta pridiga napravi mlado človeško srce odurno in polagoma zaneti v njem sovraštvo proti ljudem druge narodnosti. Kam nas torej vodi taka vzgoja? Naravnost v mednarodne vojne. Sveta verska propaganda, kako si zopet želja, da bi si gasila žego s krvjo narodov.

Pravo ali krivo, poslušati moram lupeže. Ako ne, lojpo po tebi kar s prižnice in naenkrat nahujakajo kar celo katoliško kolonijo proti tebi. Gotovo imajo že kakakega franciškana v šoli, da se uči slikati ali pa bo nepridiprav še zdravnik postal, da bo lahko hodil k porodni. Zato pa obračaj ves business na svojo stran. Le počakajte, ko se ptiček izuči, vam ne bo treba denarja trošiti še posebej po drogerijah za medicino; za denar bo vse preskrbel franciškani. Kar trebih bo namazal s kako vodo iz Lemonta, dal vam bo poljubit kak škapulir, in zdravi boste. Ako pa se maziljencu ne bo posrečilo, vam bo še dal poljubit malika in umrli boste, ker taka je "božja volja". Šli pa gotovo ne boste nikamor drugam kakor v vice. To je njih imenitna iznajdba. Vse gre v vice. Če bi šli v pekel, bi se ne izplačalo plačevati za maše; ako pa bi govorili o vas, da ste v nebesih, bi jim tudi nihče ne dajal za maše, ker bi ne bile potrebne. Vice so zlata koča katoliški duhovščini. — Nefaran.

Yukon, Pa. — Iz naše naselbine se prav malo ališ ali vidi v listu Prosveta. Kaj je temu vzrok, je težko reči, a najbrž ima vsak svoj vzrok, da se ne oglašva v javnosti. Kaj novega tudi jaz ne bom pisal; kar se tiče dela še ni tako slabo, ker dela se vsaki dan, ali zaslužim pa za prav slabo. Nekateri zelo slabo zaslužijo, tako, da je težko živeti. Umrjeti se pa tudi ne da kar tjavendan. Nekaj, kar me je napotilo, da pišem, je ker bližajo se volitve za okrajne odbornike (township officials).

Vem, da je veliko Slovencev, ki so državljani ter imajo volilno pravico, se prav malo brigajo, kdo pride v odbore. Povem vam, da najmanjše ali manj važno mesto v odboru pa najslabo kjer hoče, je velikega pomena, zato bi se morali pobrigati pri vsakih volitvah, da dobimo v urade ljudi, ki so kaj vredni za delavca. Stara navada ob času volitev je, da se vsak tako usti, kako je za stran delavca in naglašja, koliko je že storil v prid delavca, a koliko še bo, ako bo izvoljen. Ko je pa enkrat izvoljen, pozabi na vse tiste prejšnje obljube, on ima službo za štiri leta in plačo dobro, skoro bi rekel predboro. Obljube pa največkrat ostanejo samo obljube.

V marsikaterem oziru smo se

Slovenska Prosveta

Chicago, Ill. — 17. avgusta 1908.

Podporna Jednota

Chicago, Ill. — 17. avgusta 1908.

GLAVNI STAN: 2057-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESEK:

Predsednik Vincent Calkar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jule Zavertnik; upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODESEK:

Martin Zelenkhar, predsednik, Box 276, Barberton, Ohio; Frances A. Tauchar, 2337 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizmančič, 13111 Kensington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terrell, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 256, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Joseph Zorko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa.; Anton Šular, Box 104, Gross Kana, za jugoslov. Frank Kham, Box 289, Chisholm, Minn., za sev. zap. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 2658 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.; Richard J. Zavertnik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združitelni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Josko Oves, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olip, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6223 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZORI — Korrespondenci s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PIŠMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE KADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVIJO: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vrše se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE KADEVE V ZVEZI S BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse prilohe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prisli na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na naslov: Martin Zelenkhar, Box 276, Barberton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, namizila, oglas, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

že spametovali in tudi nekaj naučili iz preteklih časov, zato upam, da se bomo tudi v tem, da ne bomo tako radi verjeli sladkanju in kimanju in volili bomo po svoji pameti in razumu, ne da bi nam kdo zabičeval, tega pa tega voli, ta je fajn in bogat ter ima bolj imenitno delo kot navadni miner, ali celo kak business. Tako kot bi res ne bilo mogoče dobiti človeka, da bi službo prevzel. Zapomnite in ne pozabite, da je veliko ljudi, ki nimajo niti ene službe. Zakaj naj bi imeli eden dve službi ali mogoče več, drugi nobene. To ni pravilno, pa naj kdo reče kar hoče. Ali če ima kdo precej premoženja, še sili za večje, drugi je pa samo navaden laborer. Po mojem mnenju naj se da kos kruha onemu, ki ga nima, in jedli bomo vsi. Zakaj eden lačen, drugi izbira, kaj bi jedel in se norčuje iz delavca, ko ga vidi izmučenega do mozga vračati se z dela.

Naj zadostuje, svetoval ne bom nikogar, ker vem, da ste doati razsodni sami. Kot sem že omenil, ne verjemite nič prevelikim obljubam.

V takih slučajih je treba rabiti samo svojo pamet in razum. — Star naročnik Prosvete.

Križarka "Franz Josef" se dvigne iz morne globine. V Boski Kotorski leži na dnu morja velika avstro-ograka križarka "Franz Josef". Kakor smo svojeodobno poročali, so to ogromno ladjo že skoraj popolnoma dvignili iz morja, a so v zadnjem trenutku popokale dvigalne verige in ladja je zopet padla na morskno dno. Ponovno so se lotili težkega dvigalnega dela in sedaj javljajo, da bo ladja v kratkem dvignjena na površje.

RADA BI IZVEDELA.

kje se nahaja John Prijatelj; pred nekaj leti je bival na Hibbingu, Minn., a sedaj ne vem, kje je. Če kdo rojakov ve za njegov naslov, naj mi istega naznani, ako pa sam čita ta oglas, naj se javi na naslov: Anna Znidaršič, P. O. Box 1347, So. Hibbing, Minn. — (Adv.)

DA SKUHAŠ DOBRO PI-VO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vodno le najbolj in najcenejši.

Grocerijam, sladničarjem in v prodajalnih delavnice damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Proti bolečinam

v hrbtu, straneh, kolkih in v praih, na otekline in krče rabite

Severa's Gothardol.

Hišni liniment za mazanje zunaj ki hitro prežene revmatične in nevralgične bolečine.

Cena 50 in 60 centov.

Zahtevajte najprej pri lekarju.

VELIKI IZLET V JUGOSLAVIJO

NA NAJHITREJSEM PARNIKU SVETA

MAURETANIA

Odpluje iz New Yorka V SREDO

23. SEPTEMBRA

OB 11. URI DOPOLNNE.

v Cherbourg, pod osebnim vodstvom MR. S. M. VUKOVIČA od newyorškega štaba Cunard proge.

JUGOSLOVANI, ki nameravate obiskati svojo domovino to leto ali v jeseni, imate najlepšo priliko, da se pridružite izletnikom v domovino. Mr. Vuković, ki je izkušen vodja izletov, potoval bo z vami NARAVNOST DO ZAGREBA, ter bo skrbel za vašo priljago, vsa potrebna listov pri preiskavah na meji, itd. Odkrbita si prostor že sedaj.

Za nadaljna pojasnila obrnite se na krajevne zastopnike v vašem mestu, ali pa pišite nam v svojem materinem jeziku.

CUNARD LINE

140 So. Dearborn St. Chicago, Ill.

Tristan Bernard:

Avtomobilni roparji

Par znanecv nas je sedelo v vlaku v istem oddelku. Med njimi je bil gledališki igralec Chaudane. Možak je bil dobričina in zelo zgovoren. V svojih mladih letih je igral na podeželskih odrih in bil nekaj časa član potujoče igralske družbe, ki je prirejala predstave po vseh manjših mestih južne Francije.

Tudi to pot, ko smo spet po dolgem času enkrat bili skupaj, je začel praviti zgodbe iz svojega neurejenega življenja.

— Neki dan, je začel razlagati, smo igrali v dveh mestih, ki sta bili oddaljeni komaj štirideset kilometrov. Vsi člani naše potujoče družbe so se odpeljali takoj po popoldanski predstavi z vlakom, le jaz sem ostal, ker mi je nekdaj v mestu, ki sem ga slučajno spoznal, ponudil, da me popelje v svojem avtomobilu.

Bil sem prav zadovoljen, ker bi bil na ta način prišel v drugo

mesto še pravočasno, da bi došel v banki za svojega šefa 20.000 frankov, izkupiček-celega potovanja. Bil sem pametnež blagajnik.

Vsedel sem se torej v avto dotičnega gospoda, ki je bil prav prijeten in elegantno opravljen, a nikar ne mislite, da je imel kakšen slab namen z menoj.

Ko sva drdrala tako lepo naprej po beli cesti, mi je začel praviti, da se baje klatijo v okolici roparji v velikem sivem avtomobilu, ki ustavljajo potnike. Sicer se vam pa ni treba bati, imam vedno svoj browning seboj in predno nama morejo kaj storiti, jim pošljem par bonbončkov, da si enkrat za vselej zapomnijo.

Jaz pogovorov take vrste ne ljubim, a še bolj mi je bilo neprijetno, ko mi je moj vodnik dejal, da prideva kmalu na klanec, ki je tri kilometre dolg, zelo strm in vodi skozi gost gozd.

Res, ni preteklo par minut, sva že videla gozd pred seboj. V tem trenutku nama pride kole-

sar naproti, moj vodnik se mu hoče umakniti, a zavozli v cestni jarek. Trudila sva se nekaj časa, a slednjič sva uvidela, da nama je nemogoče, spraviti avto na cesto nazaj.

Obstojala je samo ena možnost: dve uri sem imel še peš do mesta. Do predstave sem imel še več časa. Mimogrede bi stopil v garažo in prosil, naj pošljejo avto z mehanikom in tremi možmi mojemu znanцу na pomoč.

Rečeno, storjeno! Odmahal sem jo torej peš in niti mislil nisem na to, da bi si izposodil browning.

Kmalu sem bil sredi gozda. Bil sem čisto sam. Denar sem imel v notranjem žepu svojega telovnika. Lahko vam povem, da me je tistih 20.000 frankov tako težilo, kot bi bili bakrani drobiži.

Nisem še hodil pol ure, ko opazim skozi vejevje dreves velik siv avto, ki je stal na cesti. Štirje možaki so ravno sedeli vanj. Imeli so gumijeve plašče, kot roparji, o katerih mi je govoril moj znanec.

Hitro sem stopil par korakov nazaj, da me ne zapazijo, in vrgel listnico z 20.000 franki v grmičje, ki je rastle ob cesti. Obenem sem raztrgal podlogo svojega telovnika in začel kričati na pomoč.

Tu je že pridrvel avto in se ustavil poleg mene. Simuliral sem živčni napad. Nikoli nisem na odru svoje vloge tako izborno igral.

Jecelja je sem slednjič roparjem dopovedal, da sem izgubljen človek. Gospodar mi je bil dal veliko vsoto bankovcev, da kupim v mestu več volov, a sta me napadla dva roparja.

Avtomobilni banditi so mi verovali. Natančno so me spraševali, kakšna človeka sta to bila.

Jaz sem jim seveda vse natančno razložil in povedal, da sta pred četrto ure odhitela po cesti navzdol.

— Ne razburjajte se, mi je dejal eden avtomobilistov, takoj odrinemo za njimi in v kratkem času boste spet imeli svoj denar. V diru so se odpeljali navzdol — za roparji. To jim še na misel ni prišlo, da bi me vzeli seboj.

Ko so izginili v oblaku prahu za prvimi ovinkom, sem lepo zlezal v robidovje in vtaknil svojo listnico v žep. Nato sem mirno nadaljeval svojo pot, kajti vedel sem, da jih ne bo nazaj, tudi v slučaju ne, če ne iztaknejo navidezni roparjev.

IZ PRIMORJA

Pred gospodarsko katastrofo istrske dežele. Tržaški list "Istarska Rijec" objavlja v svoji zadnji številki od 6. julija obupen članek, v katerem popisuje neugodne gospodarske razmere v Istri. Pisec pravi: "Naši kraji so že zdavno znani kot bedna dežela. Slaba zemlja, omejena količina in neugodna zemljepisna lega — to so poglavitni vzroki istrske bede in reve. Istrski kmet ni poznal nikdar izobilja. Živel je vedno v revščini. To stanje pa se je v zadnjih letih še bolj poslabšalo. Prišla je brezposelnost, slabe letine, davki in druge nevolje. Letos se je temu pridružilo še slabo vreme s katastrofami, ki ga spremljajo. Naš življenj je težko udarjen, pogoden v življenski živec. Odpovedala bo celo vinska letina, zadnja nada zdesetkovane istrskega seljaka. Peronospera je uničila vinograde, pobrala listje s trt in pokrila z njim zemljo. Naš narod drvi v gospodarsko propast, če mu v zadnjem trenutku ne pride pomoč."

Smrtna kosa. V tržaški bolnišnici je umrl 42letni Ivan Znidarič iz Podgrada v Istri.

Podprefekt di Suni zapustil Gorico. Iz Sežane preko Kopra v Gorico došli podprefekt, markiz di Suni je nedavno zapustil svoje službeno mesto, katerega je zasedel sedaj komendantor Scotti iz Mortare. Pod Sunijem se niso politične razmere goriških Slovencev nič ublažile. Njegovo upravljanje dežele je bilo nadaljevanje prakse, katero mu je zapustil podprefekt Nicoletti neblagega spomina. Di Suni je po nalogu svojih višjih pridno zaplenjeval slovenske liste ter je na predlog tolminskega šolskega nadzornika Spazzapana zabranil učiteljski izobraževalni tečaj v Sv. Luciji pri Tolminu. Priznati pa je treba, da je bil v Istri, kjer je prej podprefektiral, še ostrejši kakor na Goriškem.

Pogreb žrtve zločina na tržaškem Montebellu. Težaka Rusiča, ki je bil ubit zadnje praznike na tržaškem Montebellu pred gostilno "Pri hipodromu" so pokopali ob veliki udeležbi Tržačanov. Oblasti nadaljujejo preiskavo.

Postala z združenjem
Kaspar State Bank
in
American State Bank

IMETJE DVAJSET MILJONOV DOLARJEV

vo radi zločina. Govoril se, da so prišli na sled novim odkritjem, katerih pa ne izdajo dokler ni preiskava uspešno končana.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Aug. 31-1925) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljeno, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljeno vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

Agilirajte za "Prosveto"!

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJO TISKARNI.

135

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.

POVSOD PRIZNANA

KOT ZANESLJIVA IN KONSERVATIVNA BANKA

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVENUE, VOGAL 19. ULICE

CHICAGO

ILLINOIS

MEDVLADJE

SOCIALEN ROMAN.

Spisal Jože Pahor.

(Dalje.)

Zunaj se je začul glas, Slak se je vračal s svojega dnevnega križevnega pota, da bi našel delo. Zaklical je nekaj hčeri, ki je pestovala dečka na vrtu, nato pa je stopil v hišo. Ostrmel je, ko je ugledal mladega moža pri Stani, in s silo je potlačil jezo. Dekle pa je že vedelo, da je spet zaman iskal po mestu. Rojnik je vstal in se predstavljal, kakor bi ne bilo nič naravnjega kot to, če je v tej hiši.

— Vi ste torej gospod Rojnik? — je vprašal rezko Slak, ki ga je zbadla tvorničarjeva samozavest. — Hči mi je pravila o vas. Vaš avak Gruden me je vrgel v ječo, znano vam bo! Zdaj že ni več tako mogočen, dali so mu — dopust!

Moža sta stala in Rojnik je videl takoj, da je Slak razburjen. V njegovem shujšanem obrazu je bral Grudnovu krivdo in razumel njegovo razburjenost.

— Ni mi znano o dopustu, — je dejal odkrito, — ne srečujem se rad s tem čudakom! Povedal bi bil, da ni soglasja pri Grudnovih, pa ni mogel, Slak je bil ves mrzel.

— Imel sem mnogo posla z njim, — je nadaljeval izmognani mož, — pa sem videl, da je brezno med vami in med nami. Je in ostane!

— Med vami in nami? Kaj mislite pravzaprav?

— Nič se ne delajte nevednega, saj vendar nimate deset let!

Slak je postajal jedkejši.

— Le onega obiska se spomnite, ko so zagrebli mojo ženo! Ali veste, koga so iskali oni dan? Vas, prijatelj!

Rojnika je razgelo.

— Povejte mi že enkrat naravnost in odkrito! — je vzkrikel. — Česa sem kriv? Ali je pošteno, da me dolžite, ko še ne vem ne, kaj je bilo? Ali je prav, Stana, kar delate z menoj?

Dekle pa je molčalo. Tudi njo je bilo takrat užalilo, vendar ni niti črhnila očetu. Zdaj je videla, da ve vse in da mu je moral povedati ded, ki je bil tedaj tako vzplamtel.

— Tisti le je bil odkrit, — je naglo zavrčal Slak, — bolj odkrit ko vi! Pokazal je vsaj naravnost, kako misli o nas, o naši revščini!

— Kakšne lopovščine mi očitate? Kdo je bil tu? Kaj je počel? Povejte mi, če ste pošten! Mladi mož je bil ogorčen, ves je trepetal. Stana je videla in začutila, da ga mučijo.

— Neki Zorn je prišel, — je pojasnila, — menda pijan!

— Zorn?

— Iskal vas je in se posmehoval!

— Podlež! In ga niste vrgli iz hiše? Plačal mu bom, da se bo kesal! Slakov prijatelj, vašega brata po polu, komu nikdar! Nasprotno!

— Torej ni vaš prijatelj? — je dejal počasi in strupeno Slak. — Prijatelj ne, samo človek vaše vrste! Saj vam bo znano, da so razlike...

— Namenoma me žalite, z Zornom nočem imeti ničesar skupnega! — je presekala Rojnik naglo.

— Potrpite, da pojasnim! Se v sanjah bi vam ne prišlo na um, da bi bili ljudje enaki! Jaz sem brezposeln na primer, vidite, na cesti! Ste vi tudi?

— O, seve, meni je z rožicami poslano, vi natančno veste! Vi poznate do dna moje razmere! Le še ptičjega mleka mi nedostaja!

Rojnik je zavrčal z vso hitrostjo in Slak je peklo.

— Verjamem, da niste zadovoljen! In tudi ne boste, saj ni treba praviti! Pa to je nekaj drugega, dragi prijatelj, nekaj čisto drugega!

Poln strupa je bil pogovor in Stana je težko poslušala. Očetovi napadi so bili trdovratni in Rojnik se ji je zasmilil. Dasi je zavrčal z jedkim posmehom, je bil ves napet kakor struna in glas mu je drhtel. Dekle je živo čutilo, kako mu dela oče krivico.

— Končajte vendar, — ga je zaprosila, — čemu očitate vse to, čemu govorite, čemu...

Radi tebe! — je jo trdo prekinil oče. — Radi tebe, ne radi sebe! Ali razumete zdaj?

Rojnika je osupnilo. Torej ne govori zgolj radi razrednih predsodkov? Tako mnenje ima tedaj o njem? Kakor zubelj je vzplamtel in kriknil:

— Ni res! Nisem nikak slepar, moji nameni so čisti!

Slak je stopil korak naprej, trd in neizprosno, ter mu ostro pogledal v oči.

— Stana vam bo verjela, jaz ne! Imam preveč izkušenj z ljudmi vaše sorte!

— Vsaka vaša beseda je žalitev! — je očital tvorničar v ognju. — Sploh ne morete govoriti, da bi me ne poniževali! Da sem slepar, pravite! Ali ste pomislili, kaj ste rekli? Podlež! bi bil, ko bi to požrl...

Stana je videla, da udarja nevihta, solze so ji zalile oči. Zbrala je svoje moči, dvignila se in stopila med moža.

— Prvič se vidita, pa sta polna sovraštva! Ali je treba tega?

Ihtela je in prosila očeta, naj sede. Pa ni hotel slišati, temveč je odločno spet napadel:

— Kaj ji tedaj objubljate? Ali ne smem povedati, da je vse vaše vedenje tako, da vam ne zaupam? Sami to dobro veste! In če bi vam tudi zaupal, ni mi znano, da ste lahkoživec! Tak tudi ostanete! Torej? Delavec sem, res, ali poštenje mojih otrok mi je sveto in ga bom branil z vsemi močmi! Ali razumete to?

Trdo je govoril, kakor bi udarjal s kladivom, a vendar mu je lice bledelelo. H hčeri se je obrnil ter ji viharno očital:

— Ali si pozabila, da so ti prezgodaj pahnili mater v grob, ko so mene zaprli? Ali ti je bila tako malo? Ali tako hitro pozabiš krivice? Tako lahkoverna si?

Nestrpno je čakal, kaj bo odgovorila.

— Ali ne odgovoriš? — je ponovil razburjen.

— Odgovori, ali jim res veruješ?

Hkrati se je vmešal Rojnik:

— Nisem kriv smrti tvoje matere, Stana! Če bi bil kriv, ne bi ti prišel pred oči, Bog mi je priča! Koliko bi dal, da je danes tukaj, da sliši vso to krivično obsodbo!

— Odgovori! — je kipel oče grozeč, ves v boju sam s seboj. — Ali mu veruješ? Ali veruješ očetu, ki brani tvojo in svojo čast? Odgovori! Ali veruješ gospodu?

Trenutek je pomišljala, potem pa je dejala komaj slišno:

— Ne!

Ozrla se je v Rojnika in videla, kako ga je zadelo.

— Tako je! — je zrasel zmagovalno Slak.

— Zdaj vem, da si moja hči, Stana! Hvala ti!

Rojnik ni imel več obstanka: očetu je kljuboval, dekletova beseda pa ga je porazila. Zganil se je, ponudil Stani roko in presekal tišino:

— Ne pozabi me!

V Stani pa se je utrgalo, oči so se ji zalile, zakrila si jih je z robcem in naglo odbežala v sobo.

— Kriv sem! — se je oglasilo v Rojniku, ko je stopil zmeden in potrj iz hiše ter si skušal razložiti, kar se je bilo pravkar zgodilo. — Kriv sem! Ali česa sem pravzaprav kriv? — je vpraševalo in iskalo nekaj v njem.

12.

Rojnik se je bil pravkar pripravil, da bi sedel na voz, ko pride drugi mimo. Gleda, peljala se je sestra.

— Albertina! Albertina! — jo je poklical naglo in sestra je ukazala ustaviti.

— Kar semkaj sedi! — je dejala in brat plača svojega voznika.

— Pravkar sem se namenil k tebi! Kako je pri vas?

Rojnik je prisedel ter se kazal povsem ravnodušnega, čeprav ga je težilo, kar je bil pravkar doživel.

— Gruden ima torej dopust, ališal sem! Doklej pa?

— Nedoločeno.

— Lepo! Se bo vsaj odpodil! Tičal je v aktih ko dehur!

— Nič ni zadovoljen. Ne ve, kaj bi začel, preveč je vajen dela. Zdaj je šel za nekaj dni na lov, na najino posestvo. Vem že naprej, da se bo vsak čas vrnil. Nemiren in nestalen je postal, čuti kakor ponižanje!

(Dalje prihodnjik.)

Več jajc \$1 jamčimo

Hi jamčimo "HEN PEP", da bo magal vašim kokošem leči več jajc, kot so jih dale še kdaj prej; brez izjeme s čem ste jih prej hranili.

"HEN PEP" podvaja salogo jajc, da koštem in mišlem, pomaga hitreje lupino, obvaruje pred boleznijo in prihrani kokoši ležišče celo v stini tedaj ko se napredaj po najvišji ceni.

"HEN PEP" jamči, da je v vsaki dohodki, ki jo prejmete, da jih primorjate s dohodki, ki jih prejmete. Zakaj vsi izvedenci kokošarstva uporabljajo "HEN PEP"? Vred tega, ki prinese, da je to najboljša sredstvo, ki koder ne svariš pri naraščanju jajc in v vsled naše želene jamčevine, ako ste zadovoljni s uspehom, vas ta tonika ne ničesa.

Hranilci tega so presenečeni

"Prošli mesec je 46 kokoši izleglo jajc. "HEN PEP" je bilo boljše kot si ali, nam piše S. C. Becker, Oregon. "Odkar hranim s "HEN PEP" dobi jajc vsak dan, mesto 21 jajc," piše R. Miller, Illinois.

Vsak dan prihajajo enaka pisma, ki kvažjo naše kokošje hrano. Poskušajte 30 dni in ako pronačete, vaše kokoši ne nesejo več jajc kot prej, vrnite prostostanek in mi vam poročat, kaj ste ga plačali pismomali.

Poslajte ta kupon

NATIONAL FORMULA CO., Dept. 142
1425 Lincoln Street,
Evanston, Ill.

Gentlemen:—Please find enclosed \$..... for which send me..... size of "Hen-Pep". If, after thirty days' trial, do not find that my hens are laying more eggs than ever before, I can return the used portion, and you guarantee refund my money.

(Check Size Box Wanted)

TRIAL SIZE.....

30 DAY SPECIAL OFFER

To introduce "Hen-Pep" to all poultry raisers, we offer a box holding 3 times as much as the trial size for only \$2.50 and a large box holding 10 times as much as the trial size for only \$5.00.

MEDIUM SIZE (3 times trial size).....

LARGE SIZE (10 times trial size).....

Name.....

Town.....

State.....